

ՀԱՄԱՌՈՏ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ 1954 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ.— Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիան 1954 թվականի համար նախատեսել է գիտա-հետազոտական աշխատանքների ընդարձակ ծրագիրը:

Խոշոր տեղ է հատկացված գյուղատնտեսական գիտությունների հետազոտության հարցերին: Եստիանակվելու են հացահատիկային և բանջարանոցային կուլտուրաների, ինչպես և այգեգործության բերքատվության հետ կապված սեյսկոցիտ (սերմի ընտրական) աշխատանքները: Գյուղատնտեսության մեջ լայնորեն կիրառվելու են ակադեմիայի գիտա-հետազոտական ինստիտուտներում երկարամյա փորձերի շնորհիվ ստացված ցորենների, տոմատի, կարտոֆիլի, պտուղների նոր, տեղական հողա-կլիմայական պայմաններին հարմարեցված, ավելի բերքատու տեսակները: Առանձին ուղադրություն է դարձվելու լեռնային պտղաբուծության զարգացմանը:

Ակադեմիայի մյուս ինստիտուտները ավելի լայն ծավալով կշարունակեն իրենց աշխատանքները կապված Հայաստանի կենդանական և բուսական աշխարհի, բնական հարստությունների, օգտակար հանածոների ուսումնասիրման հետ:

Ակադեմիայի Հասարակական գիտությունների բաժանմունքը մշակելու է հայ ժողովրդի անցյալ և նորագույն պատմության, ինչպես նաև անցյալի ու ներկա կուլտուրայի, արվեստի, լեզվի և գրականության հետ կապված մի շարք կարևոր հարցեր:

ԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՄԻՆ.— Սույն թվականի փետրվարին նրկանում կայացավ Հայաստանի Կուրորտոլոգիայի և ֆիզիո-թերապիայի գիտա-հետազոտական ինստիտուտի սեսիան, որին մասնակցում էին նաև Կովկասյան հանքային ջրերի բանկոլոգիական (լոգաբանության) ինստիտուտի մի խումբ աշխատակիցներ: Սեսիայում բնութագրվեցին մի շարք զեկուցումներ՝ նվիրված Հայաստանի հանքային ջրերի ուսումնասիրության, դրանց արդյունավետ օգտագործման, կուրորային շինարարության հարցերին և բուժման եղանակներին:

Առանձին հետաքրքրություն ներկայացրեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անգամ պրոֆ. Լ. Հովհաննիսյանի զեկուցումը՝ «նեպոլիտիկայի հանքային ջրերի հարստության և կուրորային գործի զարգացման հեռանկարների մասին» ներկայումս Հայաստանում հայտնաբերված են ավելի քան 200 հանքային աղբյուրներ՝ ջրերի ամենատարբեր հատկություններով: Զարգացման մեծ հեռանկարներ ունեն Արզնի և Զեյմուկ կուրորտները: Կառավարությունը որոշում է ընդունել նոր կուրորտներ կառուցել Հանքավանում (Ախտայի շրջան) և Արարատում (Վեդու շրջան): Ուսումնասիրվում են Դիլիջանի և Նոր Բայազետի շրջաններում՝ գտնվող հանքային ջրերը:

ՔԱՐԻ ՎԵՐԱՄԵՆԿՄԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՐԱՆ.— Հայաստանի հարուստ է բնական բազմապիսի շինարարական նյութերով, հատկապես բարերով: Այդ նյութերի, ինչպես նաև շինարարական գործի կատարելագործման հարցերի ուսումնասիրությանը զբաղվում է Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի Շինանյութերի և կառուցումների գիտա-հետազոտական ինստիտուտը:

Կառուցումների համար օգտագործվող բարերի մշակումը (տաշումը, հղումը, քանդակումը) չափազանց կարևոր նշանակություն ունի շինարարության արագացման տեսակետից: Մինչև այժմ այդ աշխատանքը հիմնականում կատարվում է ձեռքով, քարտաշ քանդակողների միջոցով: Թեպետ մի շարք խոշոր նորակառույցներում այդ աշխատանքի համար գործի են դրված քար տաշող մեքենաներ (որոնք, ի դեպ, արտադրվում են Լենինականում), բայց և այնպես դրանք շին կարող բավարարել շինարարական գործի օրավուր աճող պահանջներին:

Այդ հարցի լուծման նպատակով վերահիշյալ ինստիտուտը կազմել է քարերի վերամշակման գործարանի նախագիծ, որն ընդհանուր հավանաբար է արժանացել: Նման գործարանի կառուցումը հնարավորություն կտա քարի մշակումը կատարելագործել և նոր կառուցվող շենքերն ապահովել հարկ եղած չափի ու քանակի պատրաստի բարերով:

ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ.— Հայաստանի Պետական հրատարակչությունը այժմյանից ձեռնամուխ է եղել 1954—1955 ուսումնական տարվա համար անհրաժեշտ գալուստական դասագրքերի հրատարակման գործին: Արդեն լույս են տեսել ավելի քան 10 ամուս դասագրքեր: Մինչև սեպտեմբերի 1-ը հրատարակվելու է մոտ 90 ամուս դասագրքի հայերեն և ռուսերեն լեզուներով՝ ավելի քան 2.000.000 օրինակ ընդհանուր տպաքանակով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԱՆԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆՆԵՐԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄԸ.— Ամեն տարի պետությունը խոշոր միջոցներ է հատկացնում ռեսպուբլիկայի քաղաքների և շրջանային կենտրոնների բարեկարգման, բնակարանային և կենցաղային շինարարության կարիքների համար: Այս տարի այդ նպատակների համար հատկացված գումարական միջոցները կրկնակի չափով գերազանցում են անցյալ տարվա հատկացումները: Միայն Լենինականում, քաղաքային սովետի գծով կատարվելիք շինարարության համար հատկացված է շուրջ 15.000.000 ռուբլի:

Ալավերդում, Կիրովականում, Ղափանում, Ստեփանավանում, Սևանում, Հոկտեմբերյանում, Գորիսում կառուցվելու են բնակելի նոր, խոշոր շենքեր, լվացքատներ, բաղնիքներ, խանութներ, հաշարաններ, բարեկարգվելու են շատ փողոցներ, հիմնվելու են նոր պուրակներ: Նոր Բայազետում և Թալինում ավարտվելու են նոր հյուրանոցների, իսկ Իջևանում՝ ջրմուղի կառուցումը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱՆԳԱՐԱՆԸ.— Հայաստանի ամենաերիտասարդ թանգարանը Երևանի Բնագիտական թանգարանն է։ Այն ընդամենը մեկ տարի է ինչ գոյություն ունի։ Այստեղ կան մի քանի հարյուր նմուշներ և նկարներ, որոնք վերաբերում են տիեզերքի կառուցվածքին, արեգակնային համակարգությանը, մեր մոլորակի ծագմանը։ Թանգարանն ունի աստղադիտական խոշոր գործիք։ Մեծ քանակությամբ հետաքրքրական նյութեր կան կյանքի և մարդու ծագման, ինչպես նաև Սովետական Միության բուսական և կենդանական աշխարհի վերաբերյալ։ Հազվագյուտ նմուշների թվումն են նախապատմական շրջանի եղջերուի մի գանգ իր վիթխարի եղջյուրներով և հնագույն շրջանի կենդանիների կմախքների մնացորդներ, որոնք հայտնաբերված են Սևանա լճի շրերից ազատված հողաշերտերում։

Թանգարանում ամեն օր կարելի է հանդիպել մեծ թվով այցելուների, որոնց համար կարգացվում են հանրամատչելի դասախոսություններ բնագիտական հարցերի շուրջը։

ԱՐԶԵՍՏԱՆԿԱՆ ԱՆՏԱՌՆԵՐ.— Սովետական Հայաստանի անտառային հարստությունների պահպանումը և զարգացումը պետության կարևորագույն խնդիրներից մեկն է։ Տարեցտարի անտառների տարածությունն ընդարձակվում է։ Անտառային տնտեսության միջնադարից սկսած տեղական մարմինները պատրաստվում են այս տարվա ծառատնկումներին։ Գարնան և աշնան ամիսներին Հայաստանի տարբեր շրջաններում, գլխավորապես Կիրովականի, Ղափանի, Իջևանի, Շամշադինի և Ստեփանավանի շրջանների անտառազուրկ մասերում տնկվելու են մոտ 20.000.000 հատ զանազան տեսակի մատաղ ծառեր։

Մեծ չափով ընդարձակվելու է Երևանի շրջակայքում ստեղծված արհեստական անտառների տարածությունը, որն այս տարի հասցվելու է մոտ 1.600 հեկտարի։

ՌՈՒՍ ԱԿԱՆԱՎՈՐ ԳՐՈՂ Ա, ԳՐԻՐՈՆԴՐՈՎԻ ԼԻՇԱՆՏԱԿԻ ՄԵԾԱՐՈՒՄԸ.— Սույն փետրվարի կեսերին Երևանի դրական և թատերական հասարակայնությունը նշեց անցյալ դարի առաջին կեսի ռուսականավոր գրող Ա. Գրիբոեդովի մահվան 125-ամյակը։ Արվեստի աշխատողների տանը տեղի ունեցավ հանդիսավոր երեկո՝ նվիրված գրողի հիշատակին։ Երեկոյին ներկա էին գրողներ, արվեստագետներ, հասարակական գործիչներ։ Ա. Գրիբոեդովի կյանքի և գրական գործունեության մասին դասախոսություն կարդաց պրոֆ. Վ. Վարդանյանը։ Դասախոսը նշեց, որ ռուսականավոր գրողի անունը սերտորեն կապված է անցյալ դարի հայ թատերական արվեստի զարգացման պատմության հետ։ Ա. Գրիբոեդովի անմահ երկը՝ «Եռեթեյան պատուհան» կատակերգությունը առաջին անգամ բնագրով է Երևանում և այնուհետև հաստատուն կերպով մտել է հայ բեմը՝ վայելելով մինչև օրս հանդիսականների լայն խավերի ընդհանուր համակրանքը։

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՆ
ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԵՎԱՆԻՄ.— Փետրվարի կեսերին Երևան այցելեց խաղաղության կողմնակիցների ֆինանսական պատվիրակությունը, որը Սովետական Միություն էր հրավիրված խաղաղության պաշտպանության Սովետական կոմիտեի կողմից։ Պատվիրակության կազմի մեջ կային Ֆինլանդիայի ակադեմիկոս հասարակական գործիչներ, գրողներ, նկարիչներ, հոգևորականներ։ Պատվիրակությունը գլխավորում էր հովիվ Արմաս Տոլսանը։ Երևանի օդանավակայանում հյուրերին դիմավորեցին Երևանի հասարակայնության ներկայացուցիչները։

Պատվիրակությունը Երևանում մնաց մի քանի օր, որի ընթացքում հյուրերը մանրամասն ծանոթացան արդյունաբերական ձեռնարկությունների, կուլտուրյապատվիրակության հիմնարկների, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների և դպրոցների բոլոր նկատառումները։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԳՈՒՅՆ ՐՈՒԺԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ.— Երևանի բժշկական հասարակայնությունը նշեց Հայաստանի հնագույն բուժական հաստատության՝ Երևանի զինվորական հիվանդանոցի (գտնվում էր 125-ամյակը) հիմնադրումը։ Հիվանդանոցը հիմնվել է 1828 թվականին, Երևանը ռուսական զորքերի կողմից գրավվելուց անմիջապես հետո։ Նախասովետական շրջանում հիվանդանոցը միշտ էլ բուժական մեծ օգնություն է ցույց տվել բազմաթիվ ազգաբնակչությանը՝ հատկապես տարափոխիկ հիվանդությունների դեպքում։ Վերջին 25—30 տարում հիվանդանոցում աճել են և կատարելագործվել մի շարք ակադեմիկոսների, որոնք բժշկական գիտությունը հարստացրել են բուժման եղանակներին վերաբերող աշխարհիկ հայտնաբերություններով։

ԱՐԱՐԿԱՄՈՒԹՅԱՆ ԵՐԵՎԱՆ.— Փետրվարի սկզբներին Երևանի ճարտարապետների տանը տեղի ունեցավ հետաքրքիր երեկոյին, որտեղ հանդիպում ունեցան Երևանի, Բաքվի, Թբիլիսիի, Օդեսայի և Փխնյանի (Կորեա) բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների մի խումբ ուսանողներ։ Հյուր ուսանողները Երևան էին ժամանել ծանոթանալու համար Հայաստանի մայրաքաղաքի հետ։ Հանդիպումն անցավ բարեկամական շնորհ միջոցառումով։ Կորեացի ուսանողները պատմեցին իրենց ժողովրդի աշխատանքի և ազատության ու անկախության համար նրա մղած հերոսական պայքարի մասին։

Վերջում Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ուսանողների ուժերով արվեց համերգ։ Կորեացի ուսանողները կատարեցին կորեական ժողովրդական մի քանի երգեր։

ՋԵՐՄՈՒԿ ԿՈՒՐՈՐՏՈՒՄ.— Վայոց անդդախոր ձորի մի գեղատեսիլ անկյունում վաղուց ի վեր հայտնի էին հանքային տաք աղբյուրներն իրենց բուժիչ հատկություններով։ Երկրի զանազան ծայրերից հիվանդները գալիս էին այստեղ ուտելիքի պաշարով, խիտ վրաններ, շաքարեղենով ապրում այդպես, որ կարողանան օգտվել կենարար աղբյուրներից։

Այժմ անճանաչելիորեն փոխվել է այդ անկյունը: Ձորում գոյացել է մի ամբողջ ավան, որը կոչվում է Ջերմուկ: Հետպատերազմյան տարիներին այստեղ կառուցվել են մի շարք բարեկեցիկ առողջարաններ (սանատորիաներ), հասարակական, կուլտուրական ու կենցաղային սպասարկման շենքեր: Ամեն տարի մեծ թվով հիվանդներ բուժման են գալիս Ջերմուկ: Նրանք գալիս են ոչ միայն Հայաստանի, այլև Սովետական Միության ամենատարբեր վայրերից: Գալիս են գլխավորապես հոգեբույժ և ստամոքսից տառապող հիվանդներ:

Ջերմուկը, շնորհիվ իր բուժիչ ջրերի, մեծ հեռանկարներ ունի: Կառավարությունը խոշոր միջոցներ է հատկացրել կուրորտի հետագա բարեկարգման ու զարգացման համար: Ներկայումս կառուցվում են ես երեք խոշոր բուժարան-հիվանդանոցներ՝ ավելի քան 300 հիվանդների համար: Ջերմուկում կատարվող ամեն տեսակի կառուցումների և բարեկարգման աշխատանքների վրա միայն ընթացիկ տարում ծախսվելու է մոտ 10.000.000 ռուբլի:

ՆՈՐ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ՔԱՐՏԵԶԻ ՎՐԱ.— Հոկտեմբերյանի, Էջմիածնի, Վեդու, Թալինի, Ալավերդու, Կոտայքի և Հայաստանի մյուս շրջանների երեքմեկի ամալի տարածություններում այժմ կարելի է հանդիպել գեղեցիկ, բարեկարգ ավանների, որոնցից շատերը 10—15 տարի առաջ բոլորովին գոյություն չուներին: Դրանք սովետական պետական խոշոր արտեսություններ են (սովխոզներ), որոնք զբաղվում են այգեգործությամբ, անասնաբուծությամբ, պտղաբուծությամբ: Ներկայումս այդ տնտեսությունների

թիվը հասնում է 20-ի: Դրանցից յուրաքանչյուրն ունի իր ավանը՝ բնակելի, հասարակական և կրթական բարեկարգ շենքերով:

Անցյալ 1953 թվականին այդ ավաններում նոր բնակարանների, կուլտուրական հաստատությունների և առողջապահական հիմնարկների կառուցման վրա ծախսվել է մի քանի տասնյակ միլիոն ռուբլի: Այս տարի այդ գումարը խոշոր չափով կավելացվի: Պետական վարկերի միջոցով այդ տնտեսությունների աշխատավորները կկառուցեն մի քանի հարյուր բնակելի տուն: Բացի այդ, պետությունը նախատեսել է այդ ավաններում բնակարանային խոշոր շինարարություն:

ԿԻՏՐՈՆԱԹՎԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Սպիտակ ավանում (Համամլու), շաքարի գործարանից ոչ հեռու, կառուցվում է Հայաստանի սննդարդյունաբերության մինիստրության կիտրոնաթվի գործարանը: Կիտրոնաթվուն անհրաժեշտ համեմունք է հրուշակեղենի արտադրության համար: Այն պատրաստվելու է շաքարի ճակընդեղից:

Գործարանի շինարարության աշխատանքները մոտենում են իրենց ավարտին: Օժանդակ բոլոր շենքերի արդեն կառուցված են: Ներկայումս արագ թափով կառուցվում է գործարանի հիմնական արտադրական շենքը և կատարվում է մեքենաների ու սարքավորումների տեղադրումը: Սովետական Միության այլ վայրերում գտնվող նման գործարաններում սովորում են մի խումբ հայ մասնագետներ, որոնք հետագայում պետք է աշխատեն այս նորակառույց գործարանում: Կիտրոնաթվի գործարանը կսկսի աշխատել ընթացիկ 1954 թվականին:

